

Inhoud

winter **2002**

- 2** Paul Frissen: "Nederlandse ambtenaren moeten zich meer op Europa richten."
- 5** Paul 't Hart: "Samenleving kent geen grenzen meer"

7 Europa en Decentrale Overheden

Toezicht voor Toezichthouders

8 MPA jaargroep 2002 – 2004

9 Strategisch Handelen in
Onderwijsbeleid

10 NSOB start met nieuwe
opleiding voor Raad voor
de Rechtspraak

Sturing en Financieel
Management

11 Start MPA 2002 – 2004

Fellows MPA 2001 – 2003
in het buitenland

12 VMPA-nieuws
Medewerkers - Agenda

Paul Frissen: “Nederlandse ambtenaren moeten zich meer op Europa richten.”

De schoolleiding heeft sinds 1 september een nieuwe co-decaan voor de MPA-opleiding.

Prof.dr. Paul.H.A. Frissen is vanaf nu de eindverantwoordelijke voor de MPA en heeft alle taken van prof.mr.dr. J.A. de Bruijn overgenomen.

Paul Frissen is hoogleraar Bestuurskunde bij de Vakgroep Recht, Bestuur en Informatisering van de faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Tilburg. Deze vakgroep verzorgt een universitaire opleiding Bestuurskunde. Daarnaast is hij werkzaam als zelfstandig bestuurskundig adviseur en co-decaan bij de NSOB. In Nijmegen deed Frissen de studie politicologie, en daarnaast studeerde hij enige tijd onderwijskunde. Hij was in Nijmegen tevens student-assistent van Roel in 't Veld; daar werd het eerste contact gelegd. Nu, vele jaren later, zijn ze voor het eerst weer samen werkzaam in dezelfde arbeidsorganisatie.

Informatisering

“Na mijn studie heb ik verschillende dingen gedaan, met name op de Nijmeegse universiteit. In mijn vrije tijd ben ik toen aan een proefschrift begonnen over de cultuur van overheidsorganisaties. In 1986 kwam er een baan vrij bij de Universiteit van Tilburg waar net een nieuw onderwijsprogramma bestuurskunde en een nieuw onderzoeksprogramma was gestart bij de juridische faculteit. Het was een onderzoeksprogramma op het gebied van informatisering. Er werd van mij verwacht dat ik in mijn proefschrift een relatie zou leggen tussen cultuur en informatisering. Dat bleek achteraf een gouden greep. In 1989 ben ik cum laude gepromoveerd op het proefschrift ‘Bureaucratische cultuur en informatisering’. Voor dit proefschrift heb ik verschillende prijzen ontvangen.”

Op de vraag of er sinds het verschijnen van het rapport veel veranderd is in de ambtelijke cultuur antwoordt Paul dat de algemene verwachting toen was dat door informatisering de cultuur in overheidsorganisaties minder bureaucratisch zou worden. “In mijn proefschrift heb ik laten zien dat het precies andersom werkt. Dat had ook te maken met het soort technologie.”

Spannend

De contacten met de NSOB dateren vanaf de oprichting. Paul: “Sinds die tijd ben ik als kerndocent verbonden aan de MPA. Nu de stap naar co-decaan, daar heb ik goed over nagedacht. Ik wilde wat anders gaan doen, maar tegelijk hoogleraar in Tilburg blijven. De NSOB is een school met een goede reputatie en het is voor mij spannend om Roel over twee jaar op te volgen. Ook de samenwerking met Ferdinand Mertens vind ik fascinerend, ik ken hem al heel lang. Als student heb ik nog stage bij hem gelopen. Hij was toen werkzaam bij het ministerie van Onderwijs.

Deze stap past ook aardig in het onderwijsaanbod dat aan het veranderen is. Masteropleidingen en postdoctorale opleidingen worden steeds belangrijker. Daarbij kan het interessant zijn om een aantal allianties aan te gaan met o.a. Sioo, Tias en De Baak ook in combinatie met onderzoek en research. In het wetenschappelijk onderwijs zal een verschuiving gaan optreden, misschien worden bij deze instituten de nieuwe universiteiten gemaakt.”

Paul Frissen (r) en
Paul 't Hart
verantwoordelijk
voor MPA

Paul Frissen:
“Masteropleidingen
en postdoctorale
opleidingen worden
steeds belangrijker.”

Extern

Sterke producten verder continueren ziet Paul Frissen als een van zijn taken voor de NSOB. “Aan de MPA en IML zal altijd behoefte blijven bestaan. Bij de overheid is een nieuwe tendens gaande om eigen opleidingen te ontwikkelen. Daar ben ik geen voorstander van. Externe opleidingen bieden mensen gelegenheid over de grenzen van hun eigen organisatie heen te kijken. Zelf denk ik dat opleidingsaanbod gekoppeld aan traineeships een veelbelovende markt gaat worden. Straks komen er studenten van de universiteit als bachelor of master. Voor werkgevers kan het interessant zijn om een traineeship te koppelen aan het onderwijsaanbod. De onderzoeksactiviteit zou samen met universiteiten verder uitgebouwd kunnen worden. Ik denk dat de samenwerking die al bestaat versterkt moet worden en verder uitgebreid. Daarnaast heeft de virtuele leeromgeving een grote toekomst waarbij je veel zult moeten samenwerken. Deze items zullen de komende jaren hoog op mijn agenda zullen staan.

Paul Frissen:

“Externe opleidingen bieden mensen gelegenheid over de grenzen van hun eigen organisatie heen te kijken.”

Ster

De eindverantwoordelijkheid voor de MPA berust sinds 1 september van dit jaar bij Paul Frissen. Hij zou graag zien dat de opleiding zich meer op Europa richt. “De Nederlandse ambtenaren moeten zich veel meer op Europa richten. Het buitenlands verblijf van de MPA zou daar een bijdrage aan kunnen leveren. Mijn ervaring is dat mensen meer leren als ze minder ver weggaan. Je zult ook altijd discussie blijven houden over de duur van de opleiding, maar de tijd hebben we echt nodig. De wijze van toetsing en beoordeling heeft de aandacht in relatie tot individuele - en groepsprestaties. De inhoud van de opleiding moet ook voldoende gevarieerd blijven. Op dit moment wordt bij de NSOB hard gewerkt aan een accreditatie voor de MPA. Als onze aanvraag wordt gehonoreerd krijgt de NSOB een internationaal kwaliteitskeurmerk. Dit zal zeker meetellen bij de beoordeling door werkgevers en cursisten. Je kunt het vergelijken met de Michelinijds. Je moet een ster hebben, wil je meetellen.”

Drieluik

Paul Frissen heeft veel publicaties op zijn naam staan. Eind november ziet een nieuw boek van hem het licht. “De Staat”, is de titel. Paul: “Veel mensen waren benieuwd naar de titel, eerdere boeken kregen de naam “De virtuele staat” en “De lege staat”. Het nieuwe boek is een drieluik, het eerste deel gaat over de commissie Docters van Leeuwen waarvan ik vice-voorzitter was, het tweede deel bestaat uit twintig interviews met mensen die werkzaam zijn bij de overheid en het laatste deel is een essay over de ontwikkeling van de staat. Net als mijn eerder verschenen boeken is ook dit boek prachtig vormgegeven door Mieke Gerritzen.”

Wanda van der Werf

Paul 't Hart: “Samenleving kent geen grenzen meer”

Sinds 1 september jl. maakt Paul 't Hart, hoogleraar aan de Universiteit van Leiden en het Swedish Defense College in Stockholm, deel uit van de schoolleiding van de NSOB. Als co-decaan is hij mede verantwoordelijk voor de MPA-opleiding.

Paul 't Hart:

“Het feit is dat

Nederland in veel

opzichten een ander

land is dan bestuurders

in Den Haag denken.”

Paul 't Hart studeerde af in de politicologie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam met een scriptie over psychologische verklaringen en theorieën over politieke besluitvorming en een empirisch onderzoek naar crisisbesluitvorming tijdens de krakersrellen in Amsterdam en de Kroningsdag. In 1987 is hij naar de Universiteit Leiden gegaan waar hij bij Uri Rosenthal en de sociaal psycholoog Jacob Rabbie promotieonderzoek deed naar een van de psychologische ideeën van politieke besluitvorming, nl. het groepsdenken. De theorie probeert te verklaren waarom een groep hele slimme mensen in staat is hele domme beslissingen te nemen. Daarnaast heeft hij bij het toen nog Leidse Crisis Onderzoek Team (COT) een groot aantal studies gedaan naar diverse rampen, rellen en andere calamiteiten.

Geïnteresseerd

“Mijn onderzoeken beperkten zich niet alleen tot Nederland. De universiteiten in Canberra, Oxford en Stockholm heb ik bezocht met als doel veel te leren van mijn buitenlandse collega's. In die tijd verschoof mijn onderzoeksagenda enigszins van crises van het type rampen, rellen en gijzelingen naar crises van het type affaires, schandalen en beleidsfiasco's. Ik kreeg meer interesse in waarom sommige zaken die misgaan in het openbaar bestuur uitgroeien tot een geweldige affaire en andere niet. Het ging mij vooral om de selectiviteit van de politieke opwinding over het falen van de overheid en de manier waarop beleid wordt geëvalueerd. Begin jaren negentig leidde dat tot een samenwerking met Mark Bovens die resulteerde in een boek met de titel 'Understanding Policy Fiascoes'. Dit boek is de bron geworden voor een hele reeks onderzoeken: de rol van de media, de wijze waarop gezagsdragers omgaan met kritiek en hoe ze gebruik kunnen maken van dergelijke beleids crises om veranderingen door te voeren.

Mijn meest recente boeken gaan over meer algemeen bestuurskundige onderwerpen, zoals politiek-ambtelijke verhoudingen en leiderschap.

Profetisch

Het contact met de NSOB is ontstaan in de tijd dat Paul 't Hart assistent van Uri Rosenthal was. “Bij de allereerste besprekingen over de oprichting van de NSOB ben ik aanwezig geweest en maakte kennis met Ferdinand Mertens en Roel in 't Veld. Het is grappig dat we jaren later weer bij elkaar aan tafel zitten. Ik vind het ontzettend leuk om nu, met meer ervaring, een bijdrage te leveren aan de NSOB in mijn functie van co-decaan voor de MPA. Het aanbod van de NSOB is de laatste jaren enorm gegroeid, zowel in de breedte als in de diepte. Destijds vond ik de MPA een gedurfd en profetisch project. Men voorzag toen al dat er een grote opleidingsbehoefte zou ontstaan in de hogere lagen van de publieke sector.”

Ondernemerschap

Over de kwaliteit van het openbaar bestuur zegt 't Hart: "Vooral in de bovenste laag van het ambtelijk apparaat tref ik veel mensen aan die ik respecteer wat betreft hun motivatie, vaardigheden en capaciteiten. Tegelijkertijd zie ik echter een niet te verwaarlozen percentage mensen rondlopen die veel van hun energie richten op het proberen te vermijden van media-interesse en politieke commotie, niet alleen voor zichzelf maar ook voor hun minister. Veel energie en kwaliteit gaat op die manier verloren in het beperken van risico's en wordt daardoor niet besteed aan het optimaliseren van de kwaliteit van het bestuur.

Het is een grote opgave voor de komende decennia om het bestuur slimmer te organiseren en de bestuurscultuur van behoedzaamheid om te buigen naar ondernemerschap. Hopelijk kan de NSOB daar een bijdrage aan leveren. Dat is een van de redenen waarom ik ja heb gezegd tegen het co-decaanschap bij de NSOB."

Paul 't Hart:

"Als grote uitdaging voor de NSOB zie ik het inspelen op trends als globalisering en informatisering en die in aansprekende lesvormen weer te geven."

Geen grenzen

De nieuwe politieke situatie in Nederland is voor buitenstaanders moeilijk te begrijpen en strookt niet met het beeld van veel buitenlanders. Paul: "Van mijn buitenlandse vrienden kreeg ik afgelopen voorjaar veel mails met de vraag 'What the hell is going on in Holland?'. Zij hebben van Nederland het beeld van een verlichte en tolerante samenleving. Ook voor insiders zijn de veranderingen moeilijk te begrijpen. Je kunt vaststellen dat zowel pers en politiek als sociologen en bestuurskundigen deze ontwikkeling niet voldoende hebben voorzien. Achteraf kunnen we het allemaal heel goed verklaren. Het feit is dat Nederland in veel opzichten een ander land is dan bestuurders in Den Haag denken. Dat geeft stof tot nadenken, ook voor de NSOB. De hele ontwikkeling heeft voor mij nog eens onderstreept dat je voor een goede kijk op het openbaar bestuur een flinke dosis sociologie, psychologie en misschien wel antropologie nodig hebt. Bestuurskunde heeft de neiging de aandacht te concentreren op de techniek van het besturen en leidinggeven, maar het is een wisselwerking tussen het systeem zelf en de samenleving. De samenleving kent geen grenzen meer. Daar zou veel meer aandacht aan besteed moeten worden. Als grote uitdaging voor de NSOB zie ik het inspelen op trends als globalisering en informatisering en die in aansprekende lesvormen weer te geven. De Haagse kijk op de wereld is in 2002 genadeloos afgestraft door de kiezer. Het is tijd om meer aandacht te besteden aan de kijk van de wereld op Den Haag.

Confrontatie

Paul is voor zijn werk veel in het buitenland geweest. "Ik heb veel geleerd van mijn verblijf in Australië. en ook van het onderzoek voor het boek Success and Failure in Public Governance, waarin we zes Europese landen in vier beleidssectoren vergelijken. Na het Heizeldrama in België ben ik daar een jaar lang veelvuldig geweest om interviews te doen en met collega's te werken. Iedere keer was ik verwonderd om te zien hoe exotisch België eigenlijk is. Tegelijkertijd is België een land waar we in de EU zaken mee doen. In Nederland hebben we behoefte aan mensen die begrijpen hoe de EU-landen werken. In die zin is het goed dat de fellows zich daar de komende jaren op concentreren.

Naar mijn ervaring is het buitenlands verblijf echter iets hoogst persoonlijks. Als ik heel eerlijk ben gaat het er niet eens zo zeer om wat je doet als wel dat je zo lang van huis bent en in een andere cultuur leeft, of dat nu binnen Europa of ver weg is. Voor veel fellows is het een schok, maar het maakt hen enorm rijk om de confrontatie met zichzelf aan te gaan."

Wanda van der Werf

Europa en Decentrale Overheden

De leergang Europa en Decentrale Overheden gaat in april 2003 van start. De leergang is bestemd voor ambtenaren werkzaam bij provincies en gemeenten, waterschappen, kamers van koophandel, regionale besturen voor arbeidsvoorziening en (afdelingen van) ministeries die nauw betrokken zijn bij decentrale overheden:

- Zij beginnen steeds duidelijker te begrijpen dat het EG-recht van toenemende invloed is op hun activiteiten, maar nog geen duidelijk beeld hebben van die invloed.
- Zij zijn werkzaam op een deelterrein, dat sterk onder invloed staat van het EG-recht, bijvoorbeeld milieu of overheidsaanbestedingen.
- Zij hebben specialistische kennis van bepaald secundair gemeenschapsrecht, maar zij zien niet de noodzakelijke samenhang en lopen het risico de verborgen invloed van het Europees recht niet te doorzien en de snelle ontwikkelingen niet bij te kunnen houden.
- Zij zijn nog niet in contact gekomen met het gemeenschapsrecht, maar verrichten zonder dat zelf te weten wel gemeenschapsrelevante activiteiten.

Ook lobbyisten en advocaten die werkzaam zijn op beleidsterreinen van decentrale overheden zoals milieu, overheidsopdrachten en sociaal recht zijn van harte welkom. De leergang is zeker niet alleen gericht op juristen. Juist voor niet-juristen die bij beleidsvoorbereiding en -uitvoering betrokken zijn is het EG-recht van groot belang.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de projectmanager Erik van Loon, telefoon 070 3024932 of loon@nsob.nl. U kunt ook kijken op de website www.nsob.nl

Toezicht voor Toezichthouders

In januari 2003 start voor de derde keer de Leergang Toezicht voor Toezichthouders. De leergang confronteert de deelnemers met de grenzen aan het eigen gelijk.

De kerndocenten Roel in 't Veld, Henk Kummeling en Tineke Bahlmann dwingen de deelnemers met steeds andere ogen naar de eigen situatie te kijken. En als zij het al niet doen, zijn daar altijd de gastsprekers uit de praktijk en de collega's van andere toezichthouders die aantonen dat een vergelijkbaar dilemma ook heel anders aangepakt zou kunnen worden.

De Leergang is bestemd voor deelnemers die beschikken over een academische vooropleiding en minimaal twee jaar ervaring hebben bij een toezichthouder (seniormedewerkers). Bij aanvang van de Leergang is basiskennis over juridische, administratieve en economische aspecten van toezicht aanwezig. De deelnemers zijn bereid en in staat om met elkaar, met de kerndocenten en met de gastsprekers te reflecteren op de eigen (on)mogelijkheden, die hun rol en positie met zich meebrengt.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Wanda van der Werf, telefoon 070 302 4916 of werf@nsob.nl

MPA jaargroep 2002 – 2004

Voorste rij, van links naar rechts,

Jacqueline Rutjens
zelfstandig adviseur

Roger Bos
Openbaar Ministerie Den Bosch

Marie-Anne de Groot – Tap
Centraal Justitieel Incasso Bureau

Erik van der Veen
ministerie van Verkeer en Waterstaat

Middelste rij, van links naar rechts,

Johan Hendriks
Technische Universiteit Delft

Peter van den Ende
regiopolitie Brabant Zuid Oost

Jan de Wolde
Universiteit Utrecht

Roel in 't Veld
decaan NSOB

Paul Notenboom
Openbaar Ministerie Rotterdam

Dick de Boer
politie Friesland

Robert-Jan de Jonge
Nedeco

Jolinda van der Endt
ministerie van LNV

Paul 't Hart
plv. programma manager MPA

Simone de Wit
Nederlandse Politie Academie

Peter Elias
ministerie van Justitie

Ellen Maat
ministerie van VWS

Marcel Tuinder
ministerie van BZK

Arnout Potze
provincie Overijssel

Gaston Gelissen
gemeente Rotterdam

Inge Willemsen
ministerie van Verkeer en Waterstaat

Charlotte Staats
projectmanager MPA

Rob Hutschemaekers
Regiopolitie Limburg Zuid

Achterste rij, van links naar rechts,

Henk Wierda
regiopolitie Utrecht

Bert Pilon
provincie Zuid Holland

Jos de Groen
ministerie van OCW

Bert de Jonge
provincie Zuid Holland

Op de foto ontbreekt
Paul Frissen,
co-decaan MPA opleiding

Strategisch Handelen in Onderwijsbeleid

Het onderwijs gist en bruist. Het onderwijsbeleid probeert de grote maatschappelijke veranderingen te verwerken. Recente beleidsbrieven van de minister lijken een nieuw tijdperk in te luiden. Maar hoe staat het met de realisatie van al die schone gedachten?

Maandag 3 februari 2003 organiseert de NSOB (Nederlandse School voor Openbaar Bestuur) voor de negende maal de Leergang Strategisch Handelen in Onderwijsbeleid. Deze leergang is ontwikkeld in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Deelnemers zijn werkzaam bij onderwijsinstellingen, bij andere organisaties die actief zijn op het terrein van het onderwijs of bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Zij hebben gemeen dat zij nauw betrokken zijn bij beleidsvorming en strategiebepaling in het onderwijsbestel.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Linda Frauenfelder, telefoon 070 3024940 of frauenfelder@nsob.nl

NSOB start met nieuwe opleiding voor de Raad voor de Rechtspraak

In november 2002 heeft de Raad voor de Rechtspraak besloten een nieuwe in-company opleiding voor het management te laten ontwikkelen en uitvoeren door de NSOB. De Raad voor de Rechtspraak is een nieuw orgaan in het Nederlands staatsbestel. De Raad vervult een centrale plaats in het vernieuwingsproces van de rechterlijke organisatie. De NSOB gaat voor de Raad een MD-traject verzorgen voor potentiële sectorvoorzitters van rechtbanken.

In de opleiding wordt unfreezing gecombineerd met een sterke toepassingsgerichtheid, en vaardigheidstrainingen worden als maatwerk aangeboden. De werkvormen zijn interactief van opzet: de deelnemers verzorgen presentaties, nemen deel aan simulaties en de modulen worden voor een belangrijk deel gestuurd door de vragen van de deelnemers.

De opleiding, die een doorlooptijd van een jaar zal hebben, wordt afgesloten met een projectmodule. In deze module werken de deelnemers in kleine groepen aan real-life opdrachten uit de rechterlijke organisatie.

De programmamanager van deze nieuwe opleiding is prof.mr.dr. J.A. de Bruijn. Prof.dr. P. 't Hart wordt betrokken bij de ontwikkeling van het programma. Het projectmanagement wordt verzorgd door mw. drs. Charlotte Staats.

Sturing en Financieel Management

Medio 2003 start de nieuwe leergang Sturing en Financieel Management. De leergang is primair bestemd voor medewerkers en leidinggevenden bij centrale financiële directies bij het rijk en decentrale overheden, zelfstandige bestuursorganen en adviesbureaus met relevante werkervaring op academisch niveau. Ook medewerkers en leidinggevenden bij beleidsdirecties komen evenwel voor de opleiding in aanmerking mits vraagstukken van sturing en financieel management onderdeel van hun takenpakket (gaan) uitmaken.

De leergang wordt begeleid door twee ervaren financials en inhoudelijk verzorgd door een keur aan docenten uit wetenschap en praktijk, waaronder prof. dr. R.J. in 't Veld, drs. A.P. Ros (EUR), drs. E. Gerritsen (gemeentesecretaris Amsterdam), dr. W.J. Bos RO (partner Ernst&Young), drs. A. Lambarts (hoofddirecteur FEZ Verkeer en Waterstaat), drs. D. Jongen (gemeentesecretaris Den Haag), drs. J.K.T. Postma (voormalig secretaris-generaal van het ministerie van Financiën en burgemeester van Leiden) en tal van anderen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de projectmanager Erik van Loon, telefoon 070 3024932 of loon@nsob.nl. U kunt ook kijken op de website www.nsob.nl

Start MPA 2002 – 2004

Op 6 september 2002 is de veertiende jaargroep van de opleiding Master of Public

Administration gestart. De 23 fellows van de groep MPA 2002 – 2004 hebben

tijdens de introductiedag kennis gemaakt met de NSOB, de decanen en elkaar.

De dag begon met een welkomstwoord van prof.dr. Roel in 't Veld, waarbij hij kort de geschiedenis van de school en van de MPA opleiding schetste.

Na het maken van de traditionele groepsfoto voor het NSOB pand op het Lange Voorhout, interviewden de fellows elkaar ten overstaan van de groep.

Verder stond een rondleiding in de Koninklijke Bibliotheek op het programma.

De fellows krijgen tijdens de opleiding de beschikking over een KB-pas, waardoor zij voor hun onderzoeken in de opleiding toegang hebben tot alle informatie in de KB. In de middag werd het simulatiespel 'Victoria' gespeeld, onder leiding van Hanneke Mastik en Richard Scalzo van de Erasmus Universiteit Rotterdam. In het spel, dat als onderwerp regiovorming had, leerden de fellows elkaar al doende beter kennen.

De introductiedag werd afgesloten met een koud buffet in de decanenkamer.

De fellows zijn op 13 september 2002 gestart met de eerste module van de Unfreezing fase, de module 'Beleid, besturen, besluiten en leren' onder leiding van prof. dr. Roel in 't Veld.

Voor meer informatie over de MPA –opleiding kunt u contact opnemen met mw. drs. Charlotte Staats, projectmanager van de opleiding.

Fellows MPA 2001 – 2003 in het buitenland

De tweedejaars fellows van de MPA opleiding zijn onlangs begonnen met het buitenlands verblijf. Dit is een vast onderdeel van het MPA programma tussen het eerste en het tweede jaar van de opleiding. De fellows voeren een zelfstandig onderzoek uit, waarvan het onderwerp meestal gerelateerd is aan hun werk.

De eerste en laatste week van het verblijf vinden plaats op een gerenommeerde gastuniversiteit waar een introductie op het openbaar bestuur in het betreffende land, en een debriefing aan het eind van het verblijf verzorgd worden.

De fellows zijn over de gehele wereld uitgewaaid, van Australië tot Zuid Afrika. In november worden zij in Nederland terugverwacht voor het tweede jaar van de opleiding. Op 1 november 2002 wordt de terugkomdag gehouden, waarna op 8 november de reflectiefase van start gaat.

Via de links op de NSOB-site kunt u de webpagina's van onze buitenlandse partners en gastuniversiteiten bezoeken.

VMPA-nieuws

Het VMPA-bestuur zal in het vervolg gebruik maken van de NSOB-nieuwsbrief om

leden en andere belangstellenden op de hoogte te brengen van de activiteiten van het bestuur en de vereniging.

Het bestuur heeft een aantal (leuke!) activiteiten in voorbereiding. Op 20 februari 2003 vindt er een bijeenkomst plaats over dualisme, waarbij de gemeente Den Haag als gastheer optreedt. In samenwerking met de NSOB gaan we proberen een bijeenkomst te beleggen met Wim van Dinten over zijn pas verschenen boek. En wat te denken van een werkbezoek aan Brussel! Nadere informatie in de ledenbrief!

Het bestuur heeft de afgelopen maanden het ledenbestand laten doorlichten en opschonen. We hebben de indruk, dat we de zaak nu weer op orde hebben. Heb je behoefte aan nadere informatie of heb je het gevoel, dat het nog niet helemaal op orde is, laat het ons weten (via het secretariaat)!

Tijdens de algemene ledenvergadering is het volgende bestuur gekozen c.q. herkozen: Anja van Herp (voorzitter), Ida Oosting (secretaris), Joost van Asten (penningmeester), Appie Reuver en Barto Piersma.
Er is nog een vacature, dus als je ons enthousiaste team wilt komen versterken dan kan dat. Belangstellenden kunnen zich melden bij de voorzitter.

Secretariaat:
M.K. Gandhiplein 31
9728 TE Groningen
tel. 050-5270524
i.oosting@freeler.nl

Medewerkers

Op 1 november is Martijn van der Steen in dienst gekomen als promovendus/organisatieadviseur.

Agenda

8 januari 2003	Start Leergang Aansturing & Management voor zbo's
20 januari 2003	Start Toezicht voor Toezichthouders
24 januari 2003	Start Interdepartementale Management Leergang 11
20 januari 2003	Start Leergang Toezicht voor Toezichthouders 3
3 februari 2003	Start Strategisch Handelen in Onderwijsbeleid
17 maart 2003	Voorlichtingsmiddag MPA 2003 - 2005
24 april 2003	Werkgeversmiddag Master of Public Administration 2002 - 2004
april 2003	Europa en Decentrale Overheden
medio 2003	Start Sturing en Financieel Management

Meer informatie over opleidingen: www.nsob.nl

Komende activiteiten

Ledenbestand

Samenstelling
bestuur

Vragen en/of
opmerkingen?